Ion Bărbuță

FACTORII EXTRALINGVISTICI ŞI NIVELURILE DE CODIFICARE A INFORMAȚIEI ÎN STRUCTURA ENUNȚULUI

Pentru lingvistica actuală este caracteristică impunerea unor noi direcții de cercetare în opoziție cu cele de natură structuralistă, care au marcat aproape tot secolul trecut. Plasându-şi centrul de interes din domeniul structurii limbii în sfera vastă a comunicării cotidiene, aceste direcții extind cu mult tematica abordată, încercând să soluționeze problemele legate de folosirea limbii în procese curente de comunicare.

Cercetările care au determinat „cotitura" pragmatică din lingvistică sunt cele consacrate enunțării, actelor de vorbire şi contextului comunicativ. Astfel, investigarea procesului de comunicare, în cazul abordării pragmatice a limbajului, se face nu doar prin raportarea enunțului la evenimentul desemnat, ci şi din perspectiva unor valori derivate din însuşi actul de comunicare, în special, din scopul urmărit de locutor în situația dată de comunicare. Este vorba de utilizarea limbajului ca mijloc de realizare a unor acte de vorbire prin intermediul cărora locutorul urmăreşte atingerea anumitor scopuri comunicative. În acelaşi timp, cercetarea lingvistică presupune luarea în considerare a factorilor contextuali implicați în actul de comunicare. Aceasta înseamnă că la cercetarea fenomenelor de limbă se ține cont şi de contribuția variabilelor comunicaționale (emițător, receptor, situație de comunicare etc.) la constituirea semnificatului global al enunțului.

Aşadar, obiectul de cercetare al lingvisticii pragmatice nu este doar enunțul în calitatea sa de unitate comunicativă, ci însăşi activitatea de producere şi de receptare a enunțurilor. Ceea ce au de studiat lingviştii este producerea unui enunț într-o situație concretă de comunicare.

Cele mai importante implicații ale acestei schimbări de paradigmă din lingvistică se resimt în procesul de interpretare a semnificatului global al enunțului. Este bine ştiut faptul că în lingvistică au fost elaborate mai multe modele de descriere a structurii semantico-sintactice a enunțului, cel mai răspândit şi mai cunoscut fiind modelul propus în cadrul lingvisticii tradiționale. Reprezentând, în esență, o lingvistica de tip structuralist, modelul dat este, cu unele excepții, bazat pe corelația formă – sens. În conformitate cu modelul în cauză, în structura enunțului se delimitează un singur strat de semnificație. Unitățile de conținut din structura enunțului sunt corelate cu mijloacele de expresie corespunzătoare. Astfel, în lingvistica tradițională studiul enunțului se reduce, în mare parte, la analiza părților de propoziție sub aspectul mijloacelor lor de exprimare. Deşi oferă o posibilitate a înțelegerii clare a modului de organizare a enunțului, analiza bazată pe corelația semnificație – mijloace

BDD-A6695 © 2013 Academia de Ştiințe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:51:51 UTC)

de exprimare nu este totuşi în măsură să ne ofere o imagine completă şi adecvată a unităţii comunicative date, mai ales, sub aspectul utilizării ei în situaţiile reale de comunicare.

În lingvistica pragmatică, enunţul este privit nu doar ca o unitate structurală, ci ca o entitate care este folosită într-un anumit cadru situaţional, deci ca o unitate contextualizată. Faptul că enunţul se află în relaţie strânsă atât cu elementele implicate de actul enunţării, cât şi cu contextul comunicativ, incluzând totalitatea factorilor extralingvistici care afectează semnificaţia enunţului, nu mai este pus la îndoială de nimeni. În aceste condiţii, enunţul cuprinde în structura sa, pe lângă semnificaţia denotativă (constituită rezultat al desemnării unui eveniment din realitate), semnificaţii generate de corelarea cu elementele componente ale actului de comunicare. Consecinţa acestui fapt o reprezintă, în planul cercetării, extinderea aspectelor luate în considerare în procesul de analiză a enunţului şi a semnificatului lui global. Astfel, s-a ajuns la concluzia că structura pragmasemantică a enunţului include semnificaţii de natură diferită, semantică şi pragmatică, acestea fiind codificate în cadrul unor straturi diferite de semnificaţie.

Necesitatea studierii enunţului prin raportare la elementele actului de comunicare devine evidentă, mai ales, pe fundalul problemelor cu care se confruntă lingvistica tradiţională în studierea unor categorii specifice unităţii în cauză. După cum se arată în studiile de pragmatică lingvistică, pentru a înţelege şi a interpreta corect un enunţ, nu este de ajuns să cunoaştem sensul lexical al cuvintelor din structura enunţului, raporturile gramaticale stabilite între ele, precum şi relaţia lor cu formele de realizare morfosintactică. La fel de important este să putem identifica modul în care semnificatul enunţului codifică informaţiile degajate de elementele contextului comunicativ. Doar în aceste condiţii pot fi explicate acele categorii ale enunţului care se definesc prin semnificaţii de natură comunicativ-pragmatică, şi anume: mărcile care asigură ancorarea / localizarea enunţului în raport cu situaţia de enunţare, mărcile organizării informaţionale a enunţului, cele ale forţei ilocuţionare a enunţului, ale categoriei modalităţii etc.

Pe de altă parte, chiar dacă lingvistica tradiţională a obţinut rezultate incontestabile în analiza unităţilor comunicative ale limbii, există, în continuare, aspecte neclarificate până la capăt. După cum este bine ştiut, deşi cercetările de lingvistică au acordat o importanţă deosebită studierii segmentării structurale a enunţului, interpretarea unor fenomene de limbă în lingvistica tradiţională întâmpină critici din partea specialiştilor. Este vorba de modul în care sunt definite şi caracterizate părţile de propoziţie, dar şi de interpretarea uneia dintre categoriile de bază ale enunţului: predicativitatea.

Cât priveşte modalitatea de definire a părţilor de propoziţie, trebuie menţionat că, în gramatica tradiţională, ele se identifică pe baza unor criterii de natură diferită. Acest fapt i-a determinat pe lingvişti să vorbească despre caracterul eterogen al părţilor de propoziţie şi, în consecinţă, despre lipsa unui criteriu unitar în definirea acestora [1, p. 375]. Nu mai puţine discuţii trezeşte şi modul în care este descrisă valoarea funcţional-semantică a părţilor de propoziţie în gramaticile de tip tradiţional. Când spunem acest lucru, ne referim la ceea ce lingviştii califică drept caracter multidimensional al laturii de conţinut a părţilor de propoziţie. Pentru a ilustra modul în care valorile de natură pragmasemantică se manifestă

BDD-A6695 © 2013 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:51:51 UTC)

în cadrul unei singure părți de propoziție, este suficient să analizăm următorul enunț: *Copilul a spart geamul.* În structura enunțului dat, substantivul *copilul* se definește prin următoarele valori: agent (participantul care inițiază şi realizează acțiunea), subiect (obiectul comunicării date) şi temă (elementul care comportă o informație cunoscută interlocutorilor în actul dat de comunicare). Este evident că, fiind de natură diferită (semantico-referențială, logico-sintactică şi comunicativ-pragmatică), aceste valori specifice părților de propoziție din structura enunțului nu pot fi explicate în cazul interpretării enunțului ca o entitate a cărui latură de conținut este văzută ca fiind organizată în cadrul unui singur nivel.

Multe semne de întrebare ridică şi modul în care este înțeleasă, în lingvistica tradițională, categoria predicativității. Nu intenționăm să intrăm aici în detalii, însă precizăm că, pentru a ne convinge de faptul că lucrurile stau anume aşa, este de ajuns să examinăm definiția predicativității în gramaticile existente. Printr-o simplă analiză, constatăm că avem de a face cu o definiție care întruneşte elemente eterogene [3, p. 241]. În plus, noțiunea de predicativitate, aşa cum este definită ea în gramaticile tradiționale, se suprapune, în unele privințe, categoriei localizării situaționale a enunțului (deixisul) şi categoriei modalității, care, în lucrările de orientare pragmatică, sunt descrise separat.

Din analiza efectuată rezultă că problemele în cauză nu îşi pot găsi o soluționare definitivă în lingvistica tradițională. Aceasta deoarece analiza gramaticală tradițională nu este suficientă pentru explicarea modului de organizare a sensului global al enunțului şi, cu atât mai mult, a modului de constituire şi de funcționare a enunțului în procesul de comunicare. Explicarea procesului de generare a enunțului, dar şi a modalității de actualizare a conținuturilor exprimate cu ajutorul lui într-o situație dată de comunicare este posibilă în cazul în care în structura semnificatului global al enunțului sunt delimitate mai multe niveluri de codificare a informației.

Această modalitate de interpretare a enunțului este proprie lingvisticii post-structuraliste de factură pragmatică, în cadrul căreia au fost elaborate mai multe modele stratificaționale ale enunțului [7, p. 49-51, 8, p. 13-15]. Principiile puse la baza organizării pragmasemantice a enunțului în cazul unei astfel de interpretări sunt: principiul constituirii conținutului semantic al enunțului prin raportare la elementele actului de comunicare şi cel al organizării conținutului semantic al enunțului pe mai multe niveluri. Aşadar, caracteristica de bază a acestor modele este luarea în considerare a factorilor extralingvistici care contribuie la constituirea semnificatului global al enunțului. În cazul lor, se pune accentul nu atât pe corelația conținut – expresie, cât pe corelația informație codificată în structura enunțului – factorii extralingvistici implicați în actul de comunicare.

Pornind de la cele expuse mai sus, vom încerca să examinăm modalitatea de segmentare a structurii pragmasemantice a enunțului în funcție de raportarea straturilor de semnificație ale enunțului la factorii lingvistici şi extralingvistici implicați în actul de enunțare. Cu alte cuvinte, esența *straturilor de semnificație codificate în structura pragmasemantică a enunțului* va fi analizată prin corelarea fiecărui strat de semnificație cu anumite variabile ale contextului comunicativ, altfel spus, cu anumiți factori extralingvistici. Înainte ca să răspundem la întrebarea *cum este organizată structura pragmasemantică a enunțului* şi care sunt straturile de semnificație din cadrul ei, este necesară o prezentare a factorilor extralingvistici care o generează.

BDD-A6695 © 2013 Academia de Ştiințe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:51:51 UTC)

După cum se ştie, orice enunţ este produs şi interpretat în cadrul unui act de enunţare. Acesta implică anumiţi factori contextuali, care au rolul de a servi drept suport pentru crearea condiţiilor necesare pentru generarea informaţiilor codificate în latura de conţinut a enunţului. În opinia pragmaticienilor, factorii contextuali nu reprezintă doar un fundal al actului de enunţare, ei se integrează în procesul de producere şi de interpretare / înţelegere a enunţului. Importanţa acestor factori se manifestă atât la polul emiterii, cât şi la cel receptării. În felul acesta, unul dintre principiile de bază de care se ţine cont în studiile de pragmatică este că înţelegerea enunţului este imposibilă fără a se cunoaşte condiţiile concrete ale enunţării.

Menţionăm că în categoria factorilor implicaţi de actul de enunţare şi deci responsabili de constituirea structurii pragmasemantice a enunţului distingem, pe de o parte, evenimentul din realitate despre care se comunică în enunţ şi, pe de altă parte, contextul comunicativ propriu-zis.

Prin evenimentul din realitate desemnat prin enunţ se înţelege o stare de lucruri existentă în lumea reală sau imaginară. În procesul de constituire a structurii pragmasemantice a enunţului, acestui factor îi revine un rol cu totul aparte. Evenimentul din realitatea extralingvistică apare în calitate de referent al enunţului. Trebuie menţionat că informaţia despre evenimentul din realitate despre care se comunică în enunţ reprezintă suportul pe care se constituie întreaga structură pragmasemantică a enunţului.

Cel de al doilea factor extralingvistic important pentru enunţare este contextul comunicativ. În general, contextul reprezintă un concept cu foarte multe accepţiuni, ceea ce se explică prin caracterul multidimensional al acestui factor. Astfel, spre deosebire de evenimentul desemnat de enunţ, contextul de comunicare este o variabilă comunicaţională complexă, înglobând mai multe elemente de natură foarte diferită. Pentru actul de enunţare, contextul reprezintă orice aspect fizic, social, psihologic, cognitiv, verbal relevant atât pentru producerea, cât şi pentru interpretarea enunţului. Datorită specificului lor, acestea influenţează în cele mai diverse moduri procesul de producere şi de interpretare a enunţului.

Cât priveşte modalitatea de interpretare a conceptului de context, precizăm că acesta este definit într-un sens foarte larg. Prin context vom înţelege nu doar elementele situaţiei de comunicare (participanţii la actul de comunicare şi condiţiile legate de localizarea spaţio-temporală), ci toţi factorii de natură lingvistică şi extralingvistică implicaţi de interacţiunea verbală. În opinia Lilianei Ionescu-Ruxăndoiu, contextul reprezintă ansamblul factorilor care afectează uzul lingvistic sub aspectul formei şi al semnificaţiilor [5, p. 16]. Termenul folosit în acest caz de Tatiana Slama-Cazacu este cel de context total al comunicării, conceput ca ansamblu de factori în funcţie de care trebuie interpretat orice fapt de limbaj [6, p. 297].

Elementul central al contextului, adică al ansamblului de factori de natură extralingvistică în care se produce interacţiunea verbală, este situaţia de comunicare. Ea reprezintă cadrul fizic al actului de enunţare, fiind constituită din coordonatele situaţionale de bază ale enunţării: a) participanţii la interacţiunea comunicativă: emiţătorul şi receptorul şi b) circumstanţele comunicării, reprezentate prin locul comunicării şi momentul

BDD-A6695 © 2013 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:51:51 UTC)

comunicării. O definiție exactă a situației de comunicare găsim la E. Coşeriu: „Prin *situație* trebuie să înțelegem ceva mult mai limitat şi mai puțin ambiguu decât ceea ce se înțelege în mod curent, şi anume numai circumstanțele şi relațiile spațio-temporale care se creează în mod automat prin însuşi faptul că cineva vorbeşte (cu cineva şi despre ceva) într-un punct în spațiu şi într-un moment în timp. Prin *situație* trebuie să înțelegem tot ceea ce face posibil să apară *aici* şi *acolo, acesta* şi *acela, acum* şi *atunci,* şi un individ să fie *eu,* iar ceilalți să fie *tu, el* etc. *Situația* este deci „spațio-timpul" discursului, ceva care este creat de către discursul însuşi şi ordonat în raport cu subiectul discursului" [2, p. 317]. Observăm că prin această succintă descriere E. Coşeriu nu doar dă o definiție, ci, de fapt, prezintă o caracteristică foarte amplă a situației de comunicare, relevând relația stabilită între actul de enunțare şi situația de comunicare şi, în acelaşi timp, evidențiind rolul determinant al situației de comunicare pentru constituirea şi funcționarea elementelor deictice.

O altă componentă care se conține în structura contextului comunicativ, alături de situația de comunicare, este reprezentată de factorii datorați interacțiunii dintre elementele contextului comunicativ. În această categorie intră factorii implicați a) de interacțiunea dintre cei doi participanți la schimbul verbal şi b) de raportul stabilit între locutor şi evenimentul din realitate. Vedem deci că după natura relațiilor care stau la baza lor, acestea sunt de două tipuri. Printre factorii incluşi în prima clasă se numără: intențiile comunicative, adică scopul urmărit de locutor în situația dată de comunicare, şi fondul comun de cunoştințe sau universul conversațional comun celor doi interlocutori. Din cea de a doua clasă fac parte: modul de prezentare a evenimentului desemnat în conştiința locutorului şi atitudinea locutorului față de cele enunțate. Tot aici vom include şi contextul lingvistic.

Pornind de la principiul că „diversele componente ale enunțului se raportează cu necesitate la diversele componente ale situației în care sunt folosite" [4, p. 27], vom analiza în continuare stratificarea structurii pragmasemantice a enunțului în funcție de raportarea acestui fenomen la factorii lingvistici şi extralingvistici implicați de actul de enunțare.

O primă distincție care poate fi operată în cadrul structurii pragmasemantice a enunțului vizează delimitarea informației substanțiale de informația comunicativ-interacțională. Informația substanțială (sau factuală) este de natură referențială, descriptivă, denotativă [3, p. 864]. Ea reprezintă rezultatul descrierii unui eveniment, a unei stări de lucruri din realitate. În felul acesta, elementul corelativ, adică elementul din realitatea extralingvistică la care se raportează, este evenimentul despre care se comunică în enunț. La rândul ei, informația comunicativ-interacțională se datorează integrării enunțului în contextul enunțării sale. După natura sa, ea este o informație contextuală, situațională, iar sub aspect funcțional, poartă un caracter conversațional, procedural.

Acestea sunt componentele de bază ale structurii pragmasemantice a enunțului. Dintre ele, cea dintâi este o componentă de natură semantică, iar cea de a doua de natură pragmatică. Astfel, analizată din această perspectivă, structura pragmasemantică a enunțului poate fi descrisă cu ajutorul următoarei formule: *Enunțul = componenta descriptivă* (*reprezentare semantică, conținut propozițional*) + *informație comunicativ-interacțională* (*contextuală, situațională*).

BDD-A6695 © 2013 Academia de Ştiințe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:51:51 UTC)

Analiza acestor două feluri de informaţie – de tip descriptiv şi de tip operaţional – codificate în structura pragmasemantică a enunţului, denotă că ele diferă sub mai multe aspecte. Dacă prima componentă se defineşte printr-o informaţie de un singur tip, este deci omogenă, atunci componenta comunicativ-interacţională are un caracter complex înglobând în structura sa mai multe tipuri de informaţie. În felul acesta, o a doua distincţie care poate fi operată în cadrul structurii pragmasemantice a enunţului este cea care vizează delimitarea următoarelor două componente: a) o componentă de natură deictică şi b) alta constituită din informaţii de tip operaţional. Prin componenta deictică este codificată informaţia despre cadrul situaţional al comunicării, constituit din participanţii la actul de comunicare şi circumstanţele comunicării, adică timpul şi locul comunicării. La nivelul structurii pragmasemantice a enunţului această componentă este reprezentată printr-un strat de semnificaţie care are drept corelat elementele componente ale situaţiei de comunicare.

La rândul ei, componenta pragmatică (discursivă) din cadrul structurii pragmasemantice a enunţului se caracterizează prin faptul că înglobează mai multe tipuri de informaţie. Deşi diferă între ele prin originea lor, ele se aseamănă prin faptul că toate sunt informaţii „privitoare la organizarea operaţiilor de integrare, de prelucrare şi de stocare a informaţiei substanţiale” [3, p. 864]. În structura acestei componente sunt cuprinse câteva straturi de semnificaţie având la bază informaţii determinate de factorii datoraţi interacţiunii dintre elementele actului de comunicare, adică relaţiei dintre locutor şi interlocutor, dar şi dintre locutor şi evenimentul din realitate.

Aşadar, în conformitate cu cele prezentate mai sus, am putea conchide că enunţul reprezintă o entitate a cărei structură pragmasemantică se constituie prin suprapunerea mai multor straturi de semnificaţie. Pornind de la corelarea componentelor semantice ale enunţului cu componentele situaţiei în care el este utilizat, în structura pragmasemantică a enunţului se delimitează următoarele straturi de semnificaţie: nivelul structurii referenţiale, nivelul structurii predicative, nivelul structurii informaţionale, componenta deictică, componenta modală şi componenta ilocuţionară. În continuare prezentăm o succintă caracteristică a acestor straturi de semnificaţie.

Nivelul structurii referenţiale este stratul de semnificaţie care cuprinde informaţia despre evenimentul din realitate descris în enunţ. Unităţile minime ale acestui nivel sunt predicatul semantic (exprimă o acţiune, o stare, o caracteristică, o relaţie), actanţii implicaţi de acesta şi circumstanţele în care se desfăşoară evenimentul dat.

Nivelul structurii predicative este un strat de semnificaţie al cărui substrat este de natură logică. El are rolul de a încadra structura actanţială a enunţului într-o schemă binară, constituită din subiect şi predicat. Astfel, ca rezultat al operaţiei de predicativizare în structura enunţului se disting un punct de pornire (obiectul despre care se comunică) şi un punct de sosire (ceea ce se comunică despre acesta, caracteristica atribuită subiectului).

Nivelul structurii informaţionale sau comunicative (numit şi categorie a localizării informaţionale) presupune structurarea informaţiei conţinute de enunţ în conformitate cu modul de desfăşurare a comunicării umane: de la cunoscut spre necunoscut. În cadrul acestui nivel, conţinutul informaţional al enunţului este segmentat în două părţi: tema (elementul purtător al informaţiei vechi, date, cunoscute) şi rema (elementul purtător al informaţiei noi, necunoscute).

BDD-A6695 © 2013 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:51:51 UTC)

Componenta deictică (sau categoria localizării situaționale) are rolul de a localiza conținutul enunțului prin raportare la instanțele de discurs (emițătorul, receptorul) şi la circumstanțele comunicării (timpul şi momentul enunțării). Componenta dată asigură ancorarea mesajului lingvistic (enunțul) în situația de comunicare.

Componenta modală este categoria care codifică atitudinea locutorului în raport cu cele comunicate; reprezintă o apreciere emoțională, intelectuală sau volitivă a celor descrise prin enunț. Din perspectiva acestei categorii, structura enunțului poate fi redată astfel: conținut informațional (o reflectare în conştiința emițătorului a evenimentului desemnat) + modalitate (manifestarea punctului de vedere al emițătorului) sau modus + dictum (în terminologia lui Ch. Bally).

Componenta ilocuționară (sau forța ilocuționară) este o componentă care exprimă finalitatea comunicativă a enunțului. Fiind o valoare asociată conținutului informațional al enunțului, forța ilocuționară are menirea de a preciza scopul cu care este folosit enunțul de către locutor.

Ajunşi la capătul acestei succinte prezentări a straturilor de semnificație codificate în structura pragmasemantică a enunțului, menționăm că cele trei niveluri şi cele trei componente pragmasemantice sunt generate ca urmare a raportului stabilit între enunț şi anumiți factori extralingvistici, printre care se numără evenimentul din realitate desemnat şi elementele contextului comunicativ.

Cât priveşte rolul îndeplinit de straturile de semnificație în structura enunțului, trebuie menționat că ele prezintă o importanță diferită. Astfel, dintre cele şapte straturi de semnificație delimitate în structura semnificatului global al enunțului, următoarele trei sunt componente de bază: nivelul structurii referențiale, componenta deictică şi componenta ilocuționară. Importanță majoră a acestora pentru enunț şi pentru actul de comunicare se explică prin mai multe caracteristici.

În primul rând, ele au drept corelat elemente centrale ale actului comunicativ, şi anume: a) evenimentul comunicat prin enunț (*despre ce se comunică*); b) situația enunțării (*cine, unde şi când se comunică*); c) intenția comunicativă a locutorului (*ce se urmăreşte prin ceea ce se spune*).

În al doilea rând, componentele menționate joacă un rol important în actul de constituire a semnificatului global al enunțului şi, respectiv, în actul de comunicare.

Este evident că specificul acestor straturi de informație codificate în latura de conținut a enunțului conferă individualitate enunțului în raport cu celelalte unități ale limbii, determinându-i, în ultimă instanță, specificul său ca unitate comunicativă. Şi într-adevăr, pornind de la componentele centrale ale actului de comunicare, enunțul se defineşte prin următoarele caracteristici de bază: 1) referențialitate; este o trăsătură determinată de faptul că enunțul, prin semnificația sa, comportă o referință la o anumită stare de lucruri [3, p. 13]; 2) situaționalitate; este o trăsătură dată de implicarea în conținutul enunțului a contextului situațional; 3) intenționalitate; reprezintă o trăsătură condiționată de manifestarea scopului comunicativ urmărit de locutor la nivelul structurii semantice a enunțului.

În felul acesta, o descriere semantică satisfăcătoare a enunțului este posibilă în cazul în care acesta este văzut din perspectivă acțională şi interacțională, fiind examinat în raport cu realitatea desemnată şi cu contextul comunicativ în cadrul căruia el este

BDD-A6695 © 2013 Academia de Ştiințe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:51:51 UTC)

produs. Raportat la factorii extralingvistici, semnificatul global al enunțului reprezintă o entitate organizată prin suprapunerea anumitor straturi de semnificație. Ținând cont de natura informațiilor codificate în structura pragmasemantică a enunțului, putem constata că latura de conținut a enunțului se constituie din următoarele componente de bază:

– o componentă semantică; are la bază informația referențială, datorată raportării enunțului la evenimentul din realitatea extralingvistică. Despre componenta dată se spune, în funcție de împrejurări, că este fie adevărată, fie falsă (distincție care se bazează pe gradul de concordanță sau corespondență dintre conținutul enunțului şi realitatea extralingvistică) şi

– o componentă pragmatică; se datorează integrării enunțului în contextul enunțării sale. Aceste informații vizează modalitatea de prelucrare a informației factuale (din perspectivă logico-modală), asigurând ancorarea situațională şi informațională a conținutului enunțului în situația de comunicare şi exprimând finalitatea actului de comunicare într-un context dat.

Informația codificată în cadrul componentei semantice (reprezentată prin nivelul structurii referențiale) are un caracter descriptiv, denotativ. De cele mai multe ori, acest tip de informație este desemnat în studiile de lingvistică prin termenul conținut propozițional. La rândul lor, informațiile din cadrul componentei pragmatice sunt informații de tip circumstanțial, conversațional şi procedural. Datorită rolului îndeplinit, aceste informații constituie componenta interpretațională a laturii de conținut a enunțului.

Cercetările întreprinse de numeroşi lingvişti, bazate pe analiza faptelor de limbă, demonstrează că este îndreptățită prezentarea laturii de conținut a enunțului ca fiind o entitate constituită prin combinarea reprezentării semantice a evenimentului din realitate şi a mai multor informații situațional-contextuale, care au drept scop organizarea informației factuale în vederea transmiteri către interlocutor.

Referințe bibliografice

1. Bidu-Vrânceanu, Angela, Călăraşu, Cristina, Ionescu-Ruxăndoiu, Liliana, Mancaş, Mihaela, Pană-Dindelegan, Grabriela, *Dicționar de ştiințe ale limbii*. Bucureşti, 2001.

2. Coşeriu, Eugen, *Teoria limbajului şi lingvistica generală: 5 studii*. Bucureşti: Editura Enciclopedică, 2004.

3. *Gramatica limbii române*. Vol. II: Enunțul. Bucureşti, 2005.

4. Ionescu-Ruxăndoiu, L., *Conversația: structuri şi strategii. Sugestii pentru o pragmatică a românei vorbite*. Bucureşti, 1999.

5. Ionescu-Ruxăndoiu, L., *Limbaj şi comunicare. Elemente de pragmatică lingvistică,* Bucureşti*,* 2003.

6. Slama-Cazacu, T., *Limbaj şi context. Problema limbajului în concepția exprimării şi a interpretării prin organizări contextuale.* Bucureşti, 1959.

7. Гак В. Г. *Теоретическая грамматика французского языка. Синтаксис*. Moscova, 1986.

8. Сусов И. *Семантическая структура предложения*. Tula, 1973.

Institutul de Filologie
(Chişinău)

BDD-A6695 © 2013 Academia de Ştiințe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:51:51 UTC)